

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.623.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13851 Pań Posłanki Iwony Marii Kozłowskiej i Anny Wojciechowskiej, w sprawie likwidacji tzw. pułapki rentowej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Celem świadczeń przyznawanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749) jest zapewnienie środków utrzymania osobom ubezpieczonym, które nie mogą kontynuować pracy zarobkowej z przyczyn naturalnych (tj. po osiągnięciu wieku emerytalnego) lub w wyniku utraty zdolności do pracy spowodowanej stanem zdrowia. Przepisy ustawy, gwarantując prawo do świadczeń w przypadku wystąpienia zdarzeń uniemożliwiających lub utrudniających ubezpieczonemu kontynuowanie pracy zarobkowej, nie eliminują jednocześnie możliwości podejmowania przez emerytów i rencistów zatrudnienia. Prawo do swobodnie wybranej pracy zagwarantowano m.in. artykułem 65 ust. 1 Konstytucji RP oraz artykułem 10 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Renta z tytułu niezdolności do pracy jest świadczeniem zabezpieczającym przed skutkami częściowej lub całkowitej niezdolności do pracy, spowodowanej naruszeniem sprawności organizmu, powstałej przed osiągnięciem wieku emerytalnego. W przypadku niezdolności do pracy z powodu stanu zdrowia - po spełnieniu warunków, do których należą m.in. określony staż ubezpieczeniowy i data powstania niezdolności do pracy - osobie ubezpieczonej przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy, której funkcją jest zapewnienie świadczeniobiorcy środków finansowych zastępujących niemożliwy do osiągnięcia ze względów zdrowotnych dochód z pracy.

Niezdolną do pracy w rozumieniu przywołanej ustawy jest osoba, która w wyniku naruszenia sprawności organizmu całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej i nie rokuje jej odzyskania po przekwalifikowaniu. Tak precyzyjne sformułowanie wynika m.in. z potrzeby odróżnienia niezdolności do pracy (art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) od tzw. czasowej niezdolności do pracy, której stwierdzenie jest przesłanką do przyznania wynagrodzenia z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku chorobowego oraz świadczenia rehabilitacyjnego (art. 92 Kodeksu pracy, art. 6-10 oraz art. 18 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

Renta stanowi rodzaj pomocy finansowej państwa kierowanej do osób, które w młodym wieku doznały naruszenia sprawności organizmu i ze względu na niezdolność do pracy utraciły szansę na samodzielne zarabkowanie.

Polskie prawo nie wyklucza możliwości wypłacania renty osobie, która pracuje zarobkowo w celu poprawy swojej sytuacji materialnej. Trzeba podkreślić, że aktywność zawodowa jest

istotnym elementem rehabilitacji oraz integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami, a ich zatrudnienie w Polsce rośnie. Wzrost udziału osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy najlepiej obrazują wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Ich porównanie między 2007 a 2023 rokiem pokazuje stały pozytywny trend – zauważalnie rośnie zarówno współczynnik aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, jak i wskaźnik zatrudnienia. W IV kw. 2007 r. współczynnik aktywności zawodowej w wieku produkcyjnym dla tej grupy wynosił 23,8%, a wskaźnik zatrudnienia 20,2%. W III kw. 2024 r. współczynnik aktywności zawodowej osiągnął już 34,1%, a wskaźnik zatrudnienia 32,8%. Maleje również stopa bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym. W omawianym okresie odnotowano jej spadek z 15% (IV kw. 2007) do 3,7% (III kw. 2024). Celem Kierownictwa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest zabezpieczenie dalszego wzrostu wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz utrzymanie spadku stopy bezrobocia w obrębie tej grupy.

W polskim ustawodawstwie przyjęto rozwiązanie kompromisowe, umożliwiające łączenie przychodów z pracy z prawem do pobierania świadczenia zarówno rentowego (renty z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy), jak i emerytalnego (tzw. wcześniejszej emerytury), wprowadzając w tym zakresie pewne ograniczenia. Osiągnięcie przychodów z pracy zarobkowej przez rencistę lub emeryta może zatem powodować zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty świadczenia. Zasada ta nie jest stosowana wobec emerytów, którzy osiągnęli powszechny wiek emerytalny (odpowiednio 60 i 65 lat dla kobiet i mężczyzn).

Prawo do świadczeń emerytalno-rentowych ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (od 1 grudnia 2025 r. 11 403,30 zł). W razie osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70% ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy (od 1 grudnia 2025 r. 6 140,20 zł), nie wyższej jednak niż 130% tej kwoty (od 1 grudnia 2025 r. 11 403,30 zł), świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia, którą stanowi odpowiednio zwaloryzowana tzw. część socjalna emerytury lub renty (od 1 marca 2025 r. w przypadku emerytury, renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy jest to 939,61 zł, a w przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy 704,75 zł).

Należy zwrócić uwagę, że limity zarobków powodujące ograniczenie wysokości lub zawieszenie wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych są stosunkowo wysokie i uaktualniane kwartalnie wraz ze zmianą przeciętnego wynagrodzenia. Według danych z grudnia 2025 r. próg zawieszenia świadczenia wynosi 607% minimalnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i 357% przeciętnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, zaś próg zmniejszenia świadczenia – odpowiednio 326% oraz 192%.

Organ rentowy dokonuje rozliczenia prawa do wypłaty świadczenia systemem miesięcznym albo rocznym, w zależności od tego, który z nich jest dla rencisty korzystniejszy. Przykładowo, osoba w grudniu 2025 r. pobierająca rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości przeciętnej (3187,25 zł) i zarabiająca 11000 zł przy rozliczeniu miesięcznym otrzymałaby rentę zmniejszoną o 939,61 zł, co oznacza, że jej przychody za marzec wyniosłyby 13247,64 zł.

Obowiązujące od 1 stycznia 2022 r. przepisy dotyczące zmniejszenia i zawieszenia renty socjalnej w przypadku osiągnięcia przychodów są analogiczne, jak w przypadku osób uprawnionych do renty z tytułu niezdolności do pracy czy też wcześniejszej emerytury.

Zniesienie limitów zawieszania i zmniejszania rent z tytułu niezdolności do pracy i rent socjalnych spowodowałoby szacunkowy roczny wzrost wydatków wynoszący 155,5 mln zł po stronie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i 112,9 mln zł ewentualnej dotacji z budżetu państwa, która uzupełnia jego deficyt, a po stronie Funduszu Solidarnościowego i budżetu państwa, z którego finansowana jest renta socjalna, 42,6 mln zł przy założeniu utrzymania się poziomu liczby świadczeń zmniejszonych lub zawieszonych z lat 2023-2024.

Ocena celowości dalszego obowiązywania progów zawieszenia i zmniejszenia świadczenia zależy od możliwości realizowania tą drogą celów, którym zniesienie tego rozwiązania ma służyć (zwiększenie skali aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami), spójności zmian w tym zakresie z zasadami konstrukcyjnymi prawa zabezpieczenia społecznego (konieczność pogodzenia zniesienia progów zawieszenia i zmniejszenia świadczenia z funkcją świadczeń z tytułu niezdolności do pracy), kosztów takich zmian (155 mln zł) oraz ich możliwych następstw, a także ocen formułowanych według kryteriów sprawiedliwościowych zarówno przez osoby uprawnione do świadczeń z tytułu niezdolności do pracy, jak i pozostałych ubezpieczonych i świadczeniobiorców.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają kompleksowe analizy prawne, ekonomiczne i społeczne, dotyczące celowości dalszego obowiązywania progów zawieszenia i zmniejszenia świadczeń z tytułu niezdolności do pracy oraz możliwych konsekwencji zniesienia tych konstrukcji. Kierownictwo Ministerstwa nie posiada wspomnianych w interpelacji danych dotyczących liczby osób, które zrezygnowały z podjęcia pracy lub zwiększenia wymiaru godzin w obawie przed utratą świadczenia. Tworzenie i zbieranie takich statystyk wiązałoby się z koniecznością informowania o tym zainteresowanych i złożenia przez nich odpowiedniej deklaracji do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co aktualnie nie ma miejsca.

Przedstawione zagadnienia należy traktować w sposób szczególny, wyznaczony ich społeczną wagą. Z powodu kosztów projektowanych zmian niezbędne jest uzyskanie w przedmiocie zniesienia progów oraz zwiększenia dotacji z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozytywnego stanowiska Ministra Finansów i Gospodarki, który wskazał, że nie widzi zasadności wprowadzania zmian w obowiązującej regulacji prawnej, w przypadku osiągnięcia przychodów przez emerytów i rencistów. Rozmowy w sprawie możliwych sposobów rozwiązania tego problemu wciąż są jednak z szefem resortu finansów prowadzone.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ma świadomość tego, jak ważnym elementem kształtowania rynku pracy jest wspieranie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Praca zawodowa dla przedstawicielek i przedstawicieli tej grupy stanowi nie tylko źródło dochodów, ale jest też formą terapii i aktywizacji społecznej. Ze względu na fakt, że osoby z niepełnosprawnościami mogą spotkać się z wieloma barierami utrudniającymi im wejście na rynek pracy, pracownikom posiadającym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności przysługują dodatkowe uprawnienia wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Dodatkowo na mocy przepisów ustawy z dnia 20 marca 2025 roku o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620) urzędy pracy oferują szeroki wachlarz wsparcia dla

różnych grup mających problemy ze znalezieniem zatrudnienia lub zainteresowanych podwyższeniem kompetencji zawodowych w tym m.in. dla osób z niepełnosprawnościami. Po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy jako bezrobotne mogą one korzystać z form wsparcia oferowanych przez urzędy pracy, takich m.in. jak: pośrednictwo pracy, szkolenia, bon na kształcenie ustawiczne, pożyczka edukacyjna, staż, skierowanie do pracy w ramach robót publicznych, skierowanie do pracy w ramach prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, pakiet aktywizacyjny, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej, pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej, bon na zasiedlenie, udział w programach specjalnych, udział w programach regionalnych. Ustawa znacząco poprawiła dostęp do wsparcia w postaci szkolenia. Wszystkie osoby posiadające status poszukujących pracy (w tym pobierające rentę) mogą wnioskować do powiatowych urzędów pracy o sfinansowanie szkolenia, samodzielnie wyszukać ofertę lub skorzystać ze szkoleń organizowanych przez urząd pracy.

Osoby z niepełnosprawnościami niejednokrotnie zmagają się z problemem niedopasowania posiadanych przez nie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. W takiej sytuacji oferowane jest poradnictwo zawodowe dotyczące przekwalifikowania się lub podniesienia swoich kwalifikacji. Korzystając ze wsparcia doradców zawodowych świadczonego w urzędach pracy osoby z niepełnosprawnościami mogą liczyć na pomoc w określeniu swoich predyspozycji i preferencji zawodowych oraz na nowo zdefiniować ścieżkę rozwoju zawodowego, a także przygotować dokumenty aplikacyjne. Osoby z niepełnosprawnością, które nie posiadają doświadczenia w poszukiwaniu pracy albo chcą powrócić na rynek pracy po długim okresie nieaktywności zawodowej, mogą też wziąć udział w szkoleniu z umiejętności poszukiwania pracy, które kompleksowo przygotowuje do wejścia na rynek pracy i skutecznego na nim funkcjonowania. Szkolenie obejmuje szeroki zakres informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach kształcenia oraz umiejętnościach niezbędnych przy aktywnym poszukiwaniu pracy i samozatrudnieniu. Do końca września 2025 roku z pomocy doradców zawodowych skorzystały 132 osoby z niepełnosprawnościami.

Ustawa o rynku pracy i służbach zatrudnienia zawiera ponadto rozwiązania kierowane do pracodawców i przedsiębiorców, umożliwiające im tworzenie i utrzymanie miejsc pracy, wśród których wymienić należy: roboty publiczne; prace interwencyjne; dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego w wieku 50+; dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie poszukującego pracy w wieku 60+; refundację kosztów zatrudnienia opiekunów osoby z niepełnosprawnością; grant na utworzenie stanowiska pracy zdalnej; świadczenie aktywizacyjne; środki dla spółdzielni socjalnych na utworzenie stanowiska pracy; pożyczkę na utworzenie stanowiska pracy; refundację kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne młodocianych pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego; dofinansowanie kształcenia ustawicznego ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

Katalog programów pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w nabywaniu umiejętności i kwalifikacji obejmuje, oprócz finansowania szkoleń, również: finansowanie kosztów potwierdzenia nabycia wiedzy i umiejętności lub kosztów uzyskania dokumentu potwierdzającego nabycie wiedzy i umiejętności; bony na kształcenie ustawiczne; preferencyjne pożyczki edukacyjne; finansowanie opłaty pobieranej za postępowanie nostryfikacyjne albo postępowanie w sprawie potwierdzenia ukończenia studiów na określonym poziomie oraz finansowanie opłaty za przeprowadzenie postępowania i

wydanie decyzji w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu regulowanego albo do podejmowania lub wykonywania działalności regulowanej.

Dodatkowo 15 listopada 2025 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 października 2025 r. w sprawie sposobu i trybu realizacji przez starostę pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w nabywaniu wiedzy, umiejętności lub kwalifikacji (Dz. U. poz. 1499), które określa nowy tryb i warunki udzielania opisanego wyżej wsparcia. Określono w nim m.in. elementy wniosków o formy pomocy, kryteria wyboru instytucji szkoleniowych oraz sposób dokumentowania i oceny efektów szkoleń.

Kierownictwo Ministerstwa stale monitoruje realizację programów resortowych oraz przepisów. Zgodnie z danymi przekazanymi na koniec września 2025 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 52,7 tys. osób bezrobotnych z niepełnosprawnością, czyli o 8,2 tys., (13,5%) mniej niż rok wcześniej, przy wzroście liczby bezrobotnych pełnosprawnych o 14,8%. Bezrobotni z niepełnosprawnością stanowili 6,1% ogółu zarejestrowanych (7,9% rok wcześniej).

W pierwszych 9 miesiącach 2025 r. pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy prawie 553 tys. wolnych miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej, w tym 24,9 tys. ofert pracy dedykowanych bezrobotnym osobom z niepełnosprawnościami (stanowiło to 4,5% wszystkich ofert pracy wobec 2,3% w analogicznym okresie 2024 r.). Liczba ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami wzrosła rok do roku o prawie 32%, przy ogólnym spadku ofert pracy o ponad 32%. Dane te pokazują, że pracodawcy są coraz bardziej zainteresowani zatrudnianiem pracowników z niepełnosprawnościami. Z jednej strony może być to skutkiem dofinansowywania wynagrodzeń takich pracowników, z drugiej coraz powszechniejszego dostrzegania ich potencjału.

Przedstawione programy i działania gwarantują osobom z niepełnosprawnościami oraz zatrudniającym je pracodawcom wsparcie na rynku pracy. Pragnę przy tym ponownie podkreślić, że kwestia zmiany lub zniesienia progów zmniejszenia albo zawieszenia świadczenia z powodu osiągnięcia przychodów wymaga, ze względu na skutki finansowe tych rozwiązań, pozytywnego stanowiska Ministra Finansów i Gospodarki. Rozmowy w tym przedmiocie wciąż są prowadzone.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/